

Insolvence, zástavní právo

Insolvenční dlužník se nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel v postavení zástavního věřitele, ani tehdy, je-li ve smyslu § 1335 odst. 1 o. z. zástavou pohledávka zástavního dlužníka za insolvenčním dlužníkem (coby zástavním věřitelem).

Řízení o incidenční žalobě, kterou se insolvenční správkyň dlužníka (coby zástavního věřitele) domáhá vůči popírající oddělené insolvenční správkyňi téhož dlužníka (coby poddlužníka ze zastavené pohledávky) určení pravosti a výše zajištěné pohledávky, insolvenční soud zastaví podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 105/2025-101 ze dne 22.12.2025)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně JUDr. J.L., se sídlem v P., jako insolvenční správkyň dlužníka Sberbank CZ, a. s. v likvidaci, zastoupené Mgr. M.H., advokátem, se sídlem v P., proti žalované JUDr. K.M., LL.M., MBA, se sídlem v O., jako oddělené insolvenční správkyňi dlužníka Sberbank CZ, a. s. v likvidaci, zastoupené Mgr. L.P., advokátem, se sídlem v O., o určení pravosti a výše pohledávky, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 215 ICm 3383/2023, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka Sberbank CZ, a. s. v likvidaci, se sídlem v P., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 95 INS 12575/2022, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 3. března 2025, č. j. 215 ICm 3383/2023, 104 VSPH 8/2025-73 (MSPH 95 INS 12575/2022), tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 3. března 2025, č. j. 215 ICm 3383/2023, 104 VSPH 8/2025-73 (MSPH 95 INS 12575/2022), se mění tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. října 2024, č. j. 215 ICm 3383/2023-44, se mění tak, že řízení se zastavuje.

Z odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 17. října 2024, č. j. 215 ICm 3383/2023-44, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) určil, že pohledávka žalobkyně JUDr. J.L., jako insolvenční správkyň dlužníka Sberbank CZ, a. s. v likvidaci (dále též i „banka“), za dlužníkem, přihlášená jako podmíněná pod číslem P773 do insolvenčního řízení vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. MSPH 95 INS 12575/2022, je v rozsahu tam uvedených dílčích pohledávek po právu (bod I. výroku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud – cituje § 198 odst. 1, § 173 odst. 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), § 1309 odst. 1, § 1335, § 1336 a § 1339 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) – dospěl k závěru, že žalobkyně je oprávněna přihlásit do insolvenčního řízení dlužníka pohledávku tohoto dlužníka (zástavního věřitele a zároveň poddlužníka) vůči klientům, jimž poskytl úvěr zajištěný na základě uzavřených zástavních smluv finančními prostředky na účtech těchto klientů, jako pohledávku podmíněnou, vázanou na odkládací podmínku spočívající v tom, že zajištěný dluh nebude splněn řádně a včas. Ztotožnil se s argumentem, že žalobkyně nemá jinou možnost, jak uplatnit nárok spočívající v právu na výplatu prostředků na účtu klienta z titulu zástavní smlouvy uplatnit. Kdyby banka nemohla přihlásit tuto

pohledávku do insolvenčního řízení, a to jako vázanou na odkládací podmínku, že zajištěný dluh není splněn řádně a včas, bylo by zajištění v případě úpadku banky nevymahatelné. Jde o nárok, který má být zahrnut do kolektivního vypořádání majetkových vztahů dlužníka. Přihlásit pohledávku může zástavní věřitel, shodně s ostatními věřiteli, pouze do uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek.

3. K odvolání žalované JUDr. K.M., LL.M., MBA, jako oddělené insolvenční správkyně dlužníka, Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že se žaloba odmítá (první výrok), a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

4. Vycházejí z totožného (v řízení mezi stranami nesporného) skutkového stavu a cituje § 9, § 14 odst. 1, § 160 odst. 1 a 4, § 165 odst. 1, 2 a 3, § 173 odst. 1 a 3, § 198 odst. 1 insolvenčního zákona, odvolací soud zdůraznil rozdílné postavení účastníků insolvenčního řízení, tj. dlužníka a jeho věřitelů, a skutečnost, že práva a povinnosti náležející v insolvenčním řízení dlužníku nemohou vykonávat jeho věřitelé a naopak. Umožňuje-li insolvenční zákon uplatňovat svá práva vůči dlužníku (typicky podávat přihlášky pohledávek) jen věřitelům, je logicky vyloučeno, aby totéž mohl činit také dlužník (vůči sobě). Uvedl, že peněžní prostředky na účtech klientů dlužníka jsou od počátku majetkem dlužníka (již nejsou majetkem klienta), náležejí do jeho majetkové podstaty a dlužník nemá žádný důvod k nim uplatňovat jakékoliv další (jiné nebo lepší) právo. Kdyby snad měl dlužník (banka) mít právo cokoli subjektivně požadovat vůči svému klientu, může (a musí) to uplatňovat jen vůči svému klientu, a nikoliv vůči sobě samému.

5. Odvolací soud uzavřel, že je pojmově vyloučeno, aby dlužník sám (nebo prostřednictvím insolvenčního správce) postupem podle § 165 a násl. insolvenčního zákona přihlásil do svého insolvenčního řízení vlastní (byť potenciální) pohledávku vůči věřiteli, jenž je subjektem odlišným od dlužníka z hlediska procesního i hmotného práva. Insolvenční správkyně dlužníka není a z povahy věci (definice postavení insolvenčního správce) ani nemůže být přihlášeným věřitelem, jenž uplatňuje dlužníkovu právo vůči dlužníku. Přihláška pohledávky P773 tak nemohla vyvolat žádné právní účinky, jako taková neměla být vůbec zařazena na seznam přihlášených pohledávek podle § 191 insolvenčního zákona a neměla být ani předmětem přezkumu podle § 190 a násl. insolvenčního zákona. Stalo-li se tak a žalobkyně následně podala žalobu v této věci, pak měl insolvenční soud žalobu bez dalšího odmítnout, neboť žalobkyně není ve smyslu § 160 odst. 4 insolvenčního zákona osobou oprávněnou domáhat se určení pravosti a výše takové „pohledávky“.

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jež má ve smyslu § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen “o. s. ř.”), za přípustné pro řešení právní otázky, která dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu vyřešena, a to otázky:

[1] Může insolvenční správce dlužníka vystupovat zároveň v postavení (zástavního) věřitele tohoto dlužníka v souladu s hmotným právem a podat přihlášku (podmíněně) pohledávky?

[2] Může tedy insolvenční správce svým jménem uplatnit pohledávku ve prospěch majetkové podstaty dlužníka proti pohledávce (prostředkům) na bankovním účtu vedeném tímto dlužníkem?

Z pohledu hmotného práva jde o posouzení, zda se v insolvenčním řízení prosadí pravidlo uvedené v § 1335 odst. 1 o. z.

7. Dovolatelka namítá nesprávné právní posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.) a požaduje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí změnil v tom smyslu, že žalobě vyhovějí, případně aby rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

8. Dovolatelka je přesvědčena, že jí svědčí aktivní legitimace k podání přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení. Dovojuje, že má-li zástavní věřitel právo podat žalobu proti poddlužníku, pak je logické, že má i aktivní legitimaci k přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení poddlužníka. V té souvislosti odkazuje na důvodovou zprávu k občanskému zákoníku (vládní návrh zákona č.

[89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, projednávala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období 2010-2013 jako tisk č. 362), na komentářovou literaturu a na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 820/2001, uveřejněný pod číslem 76/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

9. Skutečnost, že banka vystupuje současně jako zástavní věřitel, poddlužník i insolvenční dlužník, je dána pouze shodou okolností, kterou nelze ospravedlnit popření práva banky na uplatnění pohledávky v postavení zástavního věřitele. Nelze připustit, aby právo banky jako zástavního věřitele nemohlo být v insolvenčním řízení uspokojitelné obdobně jako jiné podmíněné pohledávky, jestliže nesporně existuje, bylo by vynutitelné nebýt probíhajícího insolvenčního řízení, jeho uplatnění insolvenční zákon nevyklučuje a je v souladu se zásadami insolvenčního řízení.

10. Faktickým důsledkem opačného postupu by bylo zvýhodnění dlužníka z úvěrové smlouvy, který je v prodlení s plněním svých závazků a je přihlášen coby věřitel pohledávek ze zastaveného účtu, jestliže úvěrová pohledávka nebude vymahatelná pro nedostatek majetku úvěrového dlužníka. V takovém případě by byl úvěrový dlužník uspokojován v rámci rozvrhu bez ohledu na to, zda svůj dluh vůči bance splní a plnění ostatním věřitelům by se snížilo o zůstatek na (běžném) účtu úvěrového dlužníka.

11. Žalovaná považuje napadené rozhodnutí za věcně správné a navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto jako nepřipustné, případně zamítnuto jako nedůvodné.

12. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

13. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

14. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

15. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

16. Pro právní posouzení věci jsou rozhodující následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

[1] Usnesením ze dne 26. srpna 2022, č. j. MSPH 95 INS 12575/2022-A-72, insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka, na jeho majetek prohlásil konkurs a insolvenční správčyní ustanovil žalobkyni.

[2] Dne 26. října 2022 přihlásila žalobkyně do insolvenčního řízení vedeného na majetek banky pohledávku P773 v celkové výši 243 185 258,13 Kč. Pohledávka P773 sestávala ze 78 nezajištěných, nevykonatelných a podmíněných dílčích pohledávek, jejichž právním důvodem vzniku byl nárok na výplatu finančních prostředků z titulu smluv o zástavním právu k pohledávkám z bankovních účtů, jež byly uzavřeny za účelem zajištění dluhů klientů (dlužníka) z úvěrových smluv uzavřených mezi jednotlivými klienty a dlužníkem. V přihlášce pohledávky byla odkládací podmínka každé dílčí pohledávky formulovaná tak, že k jejímu splnění dojde, jestliže klient z úvěrové smlouvy nesplní

řádě a včas jakýkoliv zajištěný dluh vůči zástavnímu věřiteli (dlužníku).

[3] Usnesením ze dne 12. června 2023, č. j. MSPH 95 INS 12575/2022-B-670, insolvenční soud ustanovil žalovanou oddělenou insolvenční správkyní banky, a to (mimo jiné) i pro přezkum pohledávky P773.

[4] Na zvláštním přezkumném jednání, jež se konalo dne 27. září 2023, popřela žalovaná dílčí pohledávky co do pravosti a výše.

17. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou ve shora ustaveném skutkovém rámci rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, občanského zákoníku a občanského soudního řádu:

§ 9 (insolvenčního zákona)

Procesními subjekty podle tohoto zákona jsou

a/ insolvenční soud,

b/ dlužník,

c/ věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,

d/ insolvenční správce, popřípadě další správce,

(...)

§ 14 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

(...)

§ 15 (insolvenčního zákona)

Nejde-li o přihlášené věřitele, jsou jiné osoby uplatňující své právo v insolvenčním řízení účastníky tohoto řízení jen pro dobu, po kterou insolvenční soud o tomto právu jedná a rozhoduje.

§ 16 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky řízení v incidenčních sporech jsou žalobce a žalovaný, není-li dále stanoveno jinak.

(...)

§ 40 (insolvenčního zákona)

(...)

(3) Insolvenční správce jedná svým jménem na účet dlužníka, pokud na něho přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Označuje se způsobem, z něhož je patrné, že tak činí při výkonu funkce insolvenčního správce; součástí jeho označení je i nezaměnitelné označení dlužníka, s jehož majetkovou podstatou nakládá.

(4) Jednáním podle odstavce 3 jsou zejména právní úkony, jimiž insolvenční správce zpeněžuje majetkovou podstatu nebo s ní jinak nakládá, a jeho úkony v incidenčních sporech, jakož i v dalších sporech, kterých se účastní místo dlužníka.

(...)

§ 160 (insolvenčního zákona)

(1) Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby.

(...)

(4) Žalobu podanou podle odstavce 1 opožděně nebo osobou, která k tomu nebyla oprávněna, insolvenční soud odmítne. Stejně postupuje, má-li žaloba nedostatky, které se nepodařilo odstranit a které mu brání v řízení o ní pokračovat.

(5) Brání-li projednání žaloby podle odstavce 1 nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, nebo který se nepodařilo odstranit, insolvenční soud řízení o této žalobě zastaví.

§ 198 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitelé nevykonatelné pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem, mohou uplatnit své právo žalobou na určení u insolvenčního soudu do 30 dnů od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu podle § 410 odst. 3 písm. a/; tato lhůta však neskončí dříve než uplynutím 15 dnů od doručení vyrozumění podle § 197 odst. 2 nebo § 410 odst. 2. Žalobu podávají vždy proti insolvenčnímu správci. Nedojde-li žaloba ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu, k pohledávce popřené co do pravosti se nepřihlíží; pohledávka popřená co do výše nebo pořadí je v takovém případě zjištěna ve výši nebo pořadí uvedeném při jejím popření.

(...)

§ 1335 (o. z.)

(1) Zastavit lze pohledávku, kterou lze postoupit jinému. Je-li zástavou pohledávka zástavního dlužníka za zástavním věřitelem, pohledávka a dluh nezanikají splynutím osoby věřitele a dlužníka.

(...)

(1) Jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví. Nespadá-li věc do pravomoci soudů nebo má-li předcházet jiné řízení, soud postoupí věc po právní moci usnesení o zastavení řízení příslušnému orgánu; právní účinky spojené s podáním žaloby (návrhu na zahájení řízení) zůstávají přitom zachovány.

(...)

18. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení insolvenčního zákona již v době, kdy insolvenční soud vydal rozhodnutí o úpadku dlužníka (26. srpna 2022) a později nedoznala změn. S přihlédnutím k části první článku II (Přechodná ustanovení) bodu 1. zákona č. [252/2024](#) Sb. se přitom pro dané insolvenční řízení (a spory jím vyvolané) uplatní i v době od 1. října 2024 insolvenční zákon ve znění účinném do 30. září 2024) [s výjimkou nastavenou pro § 75 a § 109 odst. 1 písm. c/ a § 412a odst. 3 insolvenčního zákona v části první článku II (Přechodná ustanovení) bodu 2. a 3. zákona č. [252/2024](#) Sb.].

19. Ustanovení § 1335 odst. 1 o. z. v citované (rozhodné) podobě platilo již v době uzavření jednotlivých zástavních smluv (tj. 20. prosince 2013, 26. dubna 2017, 22. října 2018, 15. listopadu 2018, 20. prosince 2021) a později rovněž nedoznalo změn. Ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. platí v nezměněné podobě od podání žaloby v této věci (od 27. října 2023).

20. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřené právní otázce následující závěry:

21. Již z textu § 14 odst. 1 insolvenčního zákona vyplývá (i se zohledněním pravidla obsaženého v § 15 insolvenčního zákona) okruh účastníků insolvenčního řízení, jimiž jsou na jedné straně dlužník a na straně druhé věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku. Odtud je především zřejmé, že přihláška pohledávky coby procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení (§ 2 písm. h/ insolvenčního zákona), není procesním nástrojem, na jehož účincích v insolvenčním řízení by mohla nebo měla jakkoliv participovat osoba, která se onoho řízení účastní jako dlužník (srov. shodně odstavec 50 odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2023, sp. zn. 29 Cdo 1570/2022, uveřejněného pod číslem 96/2023 Sbírky soudní rozhodnutí a stanovisek). K tomu lze doplnit, že není-li dlužník osobou, jež by mohla (měla) jakkoli participovat na účincích spojenými s podáním přihlášky pohledávky, pak přirozeně zároveň platí, že rovněž není osobou, jež by tento nástroj mohla sama použít (jeho užití dlužníku nepřisluší).

22. Řečené platí i pro pohledávky, jež věřitelé (dlužníka) uplatňují v insolvenčním řízení jinak než podáním přihlášky (srov. ke kategorizaci pohledávek uplatňovaných v insolvenčním řízení např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2011, sen. zn. 29 NSČR 16/2011, uveřejněného pod číslem 54/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Insolvenční dlužník tudíž nemůže v insolvenčním řízení vystupovat zároveň jako svůj vlastní věřitel.

23. Budiž uvedeno, že povahu (charakter) žaloby má nejen návrh oprávněné osoby na zahájení incidenčního sporu podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu (§ 160 odst. 1 část věty za středníkem insolvenčního zákona), nýbrž i (již) samotná přihláška pohledávky (věřitelem); srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 2019, sen. zn. 29 ICdo 133/2018, nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2023, sen. zn. 29 ICdo 137/2021.

24. Na závěr, podle kterého se dlužník nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho

majetek jako svůj vlastní věřitel, nemá vliv ani hmotněprávní úprava zastavení pohledávky promítnutá v textu § 1335 o. z. K významu tam obsaženého pravidla srov. v literatuře např. výklad podaný k předmětnému ustanovení v díle Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. V něm se na dané téma uvádí, že:

„Druhá věta § 1335 odst. 1 (o. z.) odpovídá na otázku, zda může zástavní věřitel vzít do zástavy pohledávku, které odpovídá jeho vlastní dluh (pignus indebiti). Na první pohled se případ jeví paradoxním – jaký smysl by mělo použít protipohledávku jen jako zajišťovací prostředek vlastní pohledávky, když lze stejného efektu dosáhnout pohodlněji a jistěji započtením? Nesmíme však zapomenout, že započtení není vždy možné – například se nemusí jednat o pohledávky stejného druhu, může chybět znak vzájemnosti (zástavní dlužník může zajišťovat pohledávku jiné osoby), započtení může být vyloučeno z důvodu nedostatku likvidity [§ 1987 odst. 2 (o. z.)], nebo s ohledem na promlčení pohledávky [§ 1989 odst. 1 (o. z.)].

Komentované pravidlo zajišťuje, že když zástavní věřitel, který je dlužníkem zastavené pohledávky, je rovněž jejím věřitelem (nebo se jím v době trvání zástavního práva stane), nedojde splnutím k zániku pohledávky ani dluhu; jde o speciální pravidlo vůči § 1993 odst. 1 (o. z.). Praktickým příkladem je zastavení pohledávky klienta z bankovního účtu, který vede banka (poddlužník), vůči té samé bance (zástavnímu věřiteli). V praxi je například časté, že když stavební spořitelna poskytne překlenovací úvěr, zajistí jej zástavním právem k pohledávce na výplatu doposud uspořené částky.“

25. Takto pojatá hmotněprávní úprava však ani v mimoinsolvenčních poměrech neslouží (nemůže sloužit) tomu, aby banka coby zástavní věřitel, která je dlužníkem ze zastavené pohledávky [zástavní dlužník je věřitelem banky a banka je jeho dlužníkem (tedy poddlužníkem)] realizovala zástavní právo v rámci občanského soudního řízení sporného tím způsobem, že se jako žalobce (hmotněprávně osobní a zástavní věřitel) bude domáhat úhrady zastavené pohledávky (za účelem uspokojení zástavou zajištěného dluhu, který má vůči osobnímu dlužníku, jenž je i dlužníkem zástavním) sama po sobě v postavení žalovaného (hmotněprávně v postavení poddlužníka), byť jinak (kdyby zástavní věřitel byl osobou odlišnou od poddlužníka) by šlo o správný postup (k tomu srov. obdobně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. června 2018, sp. zn. 29 Cdo 2772/2016, uveřejněného pod číslem 72/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

26. V mimoinsolvenčních poměrech v občanském soudním řízení sporném nemůže být (z povahy věci) žalobcem i žalovaným stejná osoba; srov. k tomu např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2001, sp. zn. 20 Cdo 1921/99, uveřejněného pod číslem 24/2002 Sbírky soudních rozhodnutí (dále jen „R 24/2002“). Na tomto závěru není důvod čehokoli měnit ani v poměrech insolvenčních (kde věřitelovu žalobu nahrazuje přihláška).

27. Závěr odvolacího soudu, podle kterého je vyloučeno, aby dlužník (hmotněprávně v postavení poddlužníka) vystupoval ve vlastním insolvenčním řízení současně jako svůj vlastní věřitel (hmotněprávně v postavení zástavního věřitele), je tedy správný.

28. O tom, že jako žalobce i žalovaný vystupuje v předmětném incidenčním sporu jeden a týž subjekt, nemá Nejvyšší soud pochyb ani u vědomí faktu, že majetkovou podstatu dlužníka tu „na dlužnické straně“ (na straně dlužníka coby poddlužníka) formálně „hájí“ žalovaná jakožto oddělená insolvenční správkyň, která popřela „pohledávku dlužníka vůči sobě samému“, a „na věřitelské straně“ (na straně dlužníka coby zástavního věřitele) pohledávku formálně „uplatňuje“ žalobkyně jakožto insolvenční správkyň, která přihlásila „pohledávku dlužníka vůči sobě samému“. Pro obě sporné strany totiž platí, že obě správkyňe jednají sice svým (odlišným) jménem, leč shodně vždy na účet dlužníka (srov. § 40 odst. 3 a 4 insolvenčního zákona a v judikatuře např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 2025, sen. zn. 29 NSČR 64/2024).

29. Odvolací soud nicméně pochybil v tom, že závěr, že dlužník nemůže vystupovat ve vlastním insolvenčním řízení současně jako svůj vlastní věřitel, měl za důvod pro odmítnutí incidenční žaloby (podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona) jako podané osobou, která k tomu nebyla oprávněna.

30. To, že ve sporu vystupuje jako žalobce i žalovaný stejný subjekt (zde rozdílné fyzické osoby, které ale vždy jednají „na účet“ stejného dlužníka), však způsobuje neodstranitelný nedostatek jedné z podmínek řízení ve smyslu § 104 odst. 1 o. s. ř. (srov. shodně opět důvody R 24/2002), jenž vede k zastavení řízení o podané žalobě (§ 160 odst. 5 insolvenčního zákona).

31. Nejvyšší soud tudíž uzavírá (dílčí závěry přijaté shora shrnuje tak), že:

[1] Insolvenční dlužník se nemůže účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel v postavení zástavního věřitele, ani tehdy, je-li ve smyslu § 1335 odst. 1 o. z. zástavou pohledávka zástavního dlužníka za insolvenčním dlužníkem (coby zástavním věřitelem).

[2] Řízení o incidenční žalobě, kterou se insolvenční správkyň dlužníka (coby zástavního věřitele) domáhá vůči popírající oddělené insolvenční správkyňi téhož dlužníka (coby poddlužníka ze zastavené pohledávky) určení pravosti a výše zajištěné pohledávky, insolvenční soud zastaví podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

32. K tomu srov. shodně v obdobné věci (v incidenčním sporu vedeném mezi totožnými účastnicemi řízení) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. prosince 2025, sen. zn. 29 ICdo 116/2025.

33. Při formulaci shora uvedených závěrů Nejvyšší soud nepřehlédl, že v době uzavření zástavní smlouvy z 20. prosince 2013 úprava obsažená v § 1335 o. z. sice již platila, leč účinnou se stala až od 1. ledna 2014 (a při absenci zjištění o jiném ujednání stran se tato úprava vzhledem k § 3073 o. z. pro označenou zástavní smlouvu neuplatní ani v době od 1. ledna 2014). Na závěr o nemožnosti dlužníka účastnit insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek jako svůj vlastní věřitel, však nemá vliv ani použití jiné hmotněprávní úpravy (§ 152 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. prosince 2013).

34. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), změnil napadené rozhodnutí podle § 243d odst. 1 písm. b/ o. s. ř., když odvolací soud formálně rozhodl nesprávně a dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout. Ke změně přikročil Nejvyšší soud v tom duchu, že rozsudek insolvenčního soudu se sice mění, avšak nikoli tak, že se odmítá žaloba podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona, ale že se řízení o žalobě zastavuje podle § 160 odst. 5 insolvenčního zákona (ve spojení s § 104 odst. 1 o. s. ř.).

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)

- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)